

Parlamentaaarsed uudised

PIRET VIJAMAA
Eesti Rahvusraamatukogu
parlamendiinfo keskuse
infospetsialist

Välisriikide parlamentide uudiseid 2016. aasta oktoobrist 2017. aasta aprilli alguseni. Uudistest valiku tegemisel on kasutatud BNSi, teiste uudisteagentuuride ja meediaväljannete ning parlamentide kodulehekülgedel leiduvaid materjale.

AFGANISTAN. Eelmise aasta oktoobris hoiatas mitu parlamendiliiget, et ebakindlus riigis süveneb, kui valitsus ei tööta välja uut sõjalist strateegiat. Fakuri Beheshti sõnul ei suutvat valitsus elanike turvalisust tagada. Järgnevatel kuudel ründasid äärmuslased mitmel korral parlamendiliikmeid: detsembris tungiti seadusandja Haji Mualim Mirwali koju, tunde kestnud tulevahetuses tapsid terroristid kaheksa inimest, katuselt alla hüpanud parlamendiliige sai vigastada; nädal hiljem õhiti parlamendisaadik Fakuri Beheshti sõiduki möödasõidu ajal silla alla asetatud pomm – kolm inimest, kaasa arvatud parlamendisaadik, said kannatada. Jaanuaris korraldasid Talibani enesetaputerroristid parlamendi juures kaks plahvatust, surma sai üle 30 ja haavata rohkem kui 70 inimest, nende hulgas parlamenditöötajaid, viga sai ka

saadik Rahima Jami. Rünnaku sihtmärgiks olid eelkõige julgeolekuametnikud.

Ariana News, 17.10.2016, „MPs warns of deteriorating security situation in Afghanistan“. – <https://goo.gl/nohhdv>

AP-BNS, 22.12.2016, „Talibid ründasid Kabulis seadusandja kodu, tappes 8 inimest“;

AFP-BNS, 28.12.2016, „Kabulis sai plahvatuses viga parlamendisaadik“;

AFP-AP-BNS, 10.01.2017, „Afganistani parlamendi lähedal hukkus kaksikplahvatuses 38 inimest“.

AMEERIKA ÜHENDRIIGID. Novembris toimunud Kongressi valimised jäid täielikult samal ajal toimunud presidendi valimiste varju. Esindajatekojas said vabariiklased 241 ja demokraadid 194 kohta 435st. 100-liikmelises Senatis valiti ümber 34 kohta, neist 22 võitsid vabariiklased, uuenenud koosseisus on vabariiklastel 52 ja demokraatidel 48 kohta. Mõlemas kojas kahanes vabariiklaste ülekaal mõne koha võrra.

Inter-Parliamentary Union, „United States of America: House of Representatives“. – <https://goo.gl/D6jSqC>

Inter-Parliamentary Union, „United States of America: Senate“. – <https://goo.gl/Jhcse5>

Veebruaris tühistas Senat 57 poolt- ja 43 vastuhäälega president Barack Obama ametiaja lõpul vastu võetud piirangu, mis takistas umbkaudu 75 000 vaimsete häiretega inimesel tulirelva soetada. Esindajatekojas pooldas otsust 235 liiget, vastu oli 180. Obama administratsioon tugevdas taustakontrolli süsteemi, nii et see hõlmaks ka neid vaimse puude tõttu toetuse saajaid, kelle toetust haldab keegi

teine. Meetme kriitikute väitel oli määratlus liiga lai ja stigmatiseeris puuetega inimesi ebaõiglaselt.

AP-BNS, 15.02.2017, „USA Senat hääletas Obama-aegse relvakeelu tühistamise poolt“;

Newsweek, 15.02.2017, „Trump set to overturn a mental health regulation on gun purchases“. – <https://goo.gl/YBlx9y>

Märtsis oli president Donald Trump sunnitud paluma Kongressi Esindajatekoja spiikril Paul Ryanil tagasi võtta uus tervishoiureformi seaduseelnõu, sest vabariiklaste seas puudus selle vastuvõtmise küsimuses üksmeel. Vabariiklaste eelnõu plaanis tühistada mitmed Barack Obama reformi võtmeaspektid, näiteks erakindlustussüsteemi subsideerimise ja kohustusliku kindlustuse. Esindajatekojas arutati eelnõu viis tundi, kuid mõni minut enne hääletuse algust võttis Ryan selle tagasi. See oli president Trumpile suur tagasilöökk, sest tervishoiureformi tühistamist ja asendamist lubas ta kogu presidendikampaania vältel. Väidetavalt andis nn Obamacare tervisekindlustuse umbes 20 miljonile ameeriklasele; arvatakse, et parem meditsiinisüsteem seletab näiteks kanadalaste pikemat eluiga ameeriklastega võrreldes.

AFP-STT-BNS, 07.03.2017, „USA vabariiklased avalikus-tasid oma tervishoiukava“;

ERR/BNS, 25.03.2017, „Trump lubas uut „suurepärast“ plaani Obamacare'i asendamiseks“. – <https://goo.gl/Nqj97u>

BBC News, 29.03.2017, „Health care could be behind Canada's longer life expectancy“. – <https://goo.gl/8xk1Pu>

ARGENTINA. Märtsis andis Kongress lõpliku heakskiidu meditsiinilise marihuaana legaliseerimisele. See annab arstidele õiguse teatud haiguste puhul kanepit ja selle derivaatidest valmistatud ravimeid välja kirjutada ning riikliku järelevalve all kanepit toota ja teadusuuringuid teha. Argentina valitsusvälised organisatsioonid on marihuaana legaliseerimist aastaid propageerinud, laiemalt hakati aga ideed toetama, kui avalikkuse ette jõudsid lood epilepsiahaigetest lastest, kelle

elukvaliteet tänu kanepiõlile märgatavalt paranes. Niisugused seadused on kehtestatud näiteks Tšiilis ja Colombias ning Uruguay on kuritegevuse tõkestamiseks legaliseerinud isegi kanepi suitsetamise.

Reuters, 29.03.2017, „Argentina lawmakers approve cannabis oil for medicinal use“. – <https://goo.gl/C6DzK0>

ERR Uudised, 30.03.2017, „Argentina parlament kiitis meditsiinilise marihuaana heaks“. – <https://goo.gl/J9dsDm>

AUSTRIA. Veebruaris muutis küberrünnak parlamendi veebilehe paarikümneks minutiks kättesaamatuks. Andmeid kaotsi ei läinud. Vastutuse hajutatud teenuse-tõkestamise ründe korraldamise eest võttis Türgi häkkerite rühmitus Aslan Neferler Tim, mis on rünnanud ka teisi Austria riigile olulisi veebilehti. Nende sõnul on küberrünnakud kättemaks Austria Türgi-vastase poliitika eest.

Jaanuaris langesid küberrünnaku alla ka Bundestagi arvutid, kui Iisraeli ajalehe Jerusalem Post kuulutuse abil prooviti kasutajaid pahavara levitavale veebilehele suunata, kuid tänu hiljutistele uuendustele õnnestus rünne tõrjuda.

Reuters, 07.02.2017, „Austrian parliament says Turkish hackers claim cyber attack“. – <https://goo.gl/GG6l2b>

Reuters, 29.03.2017, „German parliament foiled cyber attack by hackers via Israeli website“. – <https://goo.gl/vhWEZS>

BRASILIA. Novembris tungis mitukümmend parempoolset meeleavaldajat Kongressi alamkotta, nõudes sõjaväelist riigipööret. Umbes 40 inimest trügisid turvameestest mööda ja purustasid klaasuksed, et istungisaali jõuda, kus nad skandeerisid „kindral siia, kindral siia“. Riigis oli aastatel 1964–1985 võimul sõjaväeline valitsus ning ulatusliku korrupsiooni ja majanduslanguse tõttu toetab väike osa brasiillastest uue riigipöörde ideed. Meeleavaldajad võeti vahi alla. Korrupsioon on riigis aktuaalne probleem, märtsis mõistis kohus korrupsiooni eest 15 aastaks vangi alamkoja endise spiikri Eduardo Cunha, kes oli kuni vahistamiseni eelmisel aastal

Brasiilia mõjukamaid poliitikuid ning president Dilma Rousseffi tagandamise üks eestvedajatest.

ERR Uudised, 16.11.2016, „Brasiilia Kongressi tunginud meeleavaldajad nõudsid sõjaväelist putsši“. □ <https://goo.gl/TVSvVZ>

AFP-BNS, 30.03.2017, „Brasiilia kohus mõistis eksspiikri korruptsiooni eest 15 aastaks vangi“.

Nii alamkoda kui ka Senat kiitsid eelmise aasta lõpul heaks põhiseaduse muudatuse, millega kehtestati avaliku sektori kulutustele lagi. Ülemkojas toetas kulutuste külmutamist 53 liiget, vastu oli 16. Avaliku sektori kulutused külmutati järgmiseks 20 aastaks, neid võib suurendada ainult inflatsioonimäära võrra. President Michel Temer nimetas meedet majanduskriisist väljumisel oluliseks sammuks. Kuna kokkuhoid hariduses ja tervishoius tekitas väga suurt vastuseisu, siis 2017. aasta eelarves neid kulusid erandkorras suurendati. Kokkuhoiupoliitika vastu on toimunud meeleavaldused, näiteks pealinnas avaldas enne eelviimast hääletust meelt umbes 10 000 inimest ning protest kasvas üle kokkupõrgeteks demonstrantide ja märulipolitsei vahel.

AP-BNS, 11.10.2016, „Brasiilia parlament kiitis heaks föderaalculutuste suurendamise lae“;

The Guardian, 13.12.2016, „Brazil senate approves austerity package to freeze social spending for 20 years“. – <https://goo.gl/ehOqZG>

BULGAARIA. Märtsis toimusid Rahvusassamblee kolmandad järjestikused ennetähtaegsed valimised. Eelmise aasta novembris astus tagasi paremtsentrlistist peaministri Boiko Borisovi valitsus, sest opositsiooniliste sotsialistide toel presidendiks valitud Rumen Radevi valimisvõidu tõttu muutus poliitiline maastik. Presidendi roll on küll suuresti tseremoniaalne. Parlamendikohtade jaotuse tõttu oleks enamusevalitsuse moodustamine Borisovi partei GERB toetuseta olnud väga keeruline. Parlamendivalimised võitis küll paremtsentrlistlik GERB, kuid sotsialistide toetus on tunduvalt kasvanud:

senise 39 asemel saadi 80 kohta. GERB sai 240-kohalises parlamendis 95 kohta, kolmandaks tulnud Ühinenud Patrioodid said 27 mandaati. Parlamenti pääses viis nimekirja senise kaheksa asemel. 2,5 protsenti hääletanutest märkis, et nad ei toeta kedagi. Valimistele eelnes Bulgaaria rahvuslaste protest Türgi piiril. Rahvuslaste soov takistada Türgis elavate Bulgaaria kodanike valimistel osalemist teravdas Bulgaaria-Türgi suhteid.

ERR Uudised, 27.03.2017, „Bulgaaria valimised võitnud erakond alustab kõnelusi rahvuslastega“. – <https://goo.gl/D5MTkb>

AP-BNS, 25.03.2017, „Bulgaaria rahvuslased jätkasid proteste Türgi piiril“;

Novinite, 30.03.2017, „Bulgaria's CEC announces distribution of mandates“. – <https://goo.gl/Lunxde>

BURUNDI. Oktoobris toetas parlament ülekaalukalt Rahvusvahelisest Kriminaalkohtust (ICC) lahkumist, kuna ÜRO käivitas juurdluse riigis aset leidvate inimõigusrikkumiste asjus. ICCst väljaastumine jõustub aasta pärast ametliku teate saatmist. Burundi valitsus väitis, et ICC on mõjukate riikide instrument Läänele allumatute riigijuhtide karistamiseks. Inimõigusaktivistide sõnul pole riik suutnud vägivallaohvraid kaitsta ja keelab edaspidi ka rahvusvahelise õigusemõistmise. Lõuna-Aafrika Vabariik ja Gambia, kes ka kavatsesid ICCst lahkuda, on siiski teatanud, et ei tee seda. Rooma statuudiga on ühinenud 124 riiki, nende hulgas pole suurriike Hiinat, Venemaad ega ka USA-d.

AFP-BNS, 12.10.2016, „Burundi parlament hääletas ICC-st lahkumise poolt“;

Human Rights Watch, 27.10.2016, „Burundi: ICC withdrawal major loss to victims“. – <https://goo.gl/QtnV4V>

COLOMBIA. Detsembris võttis Kongress osana rahuleppes vastu seaduse, millega anti amnestia sissirühmituse Colombia Revolutsioonilised Relvajõud (FARC) mässulistele. Amnestiat ei kohaldata raskemate kuritegude puhul. 102-kohalises Senatis toetas amnestiat 69 liiget, 166-kohalises Esindajatekojas 121.

Pärast neli aastat kestnud läbirääkimisi sõlmisid valitsus ja FARC 2016. aasta suvel ajaloolise rahuleppe, mis aga oktoobris referendumil tagasi lükati. Järgmisel kuul sõlmiti FARC-iga uus kokkulepe, mida rahvahääletusele ei panda ja ratifitseeriti see Kongressis. FARC muudetakse parteiks, millele eraldatakse kümme mittevalitavat kohta Kongressis kuni 2026. aastani. Rahuleppe vastased väidavad, et see võimaldab sõjakuritegusid toime pannud mässulistel karistamatult pääseda, premeerides neid saadikukohtadega. Kavandatakse veel meetmeid, mis peaksid konflikti lõppemisele kaasa aitama, näiteks maareform, ohvritele hüvitise maksmine, läbirääkimised teise sissirühmitusega Rahvuslik Vabastusarmee jm. Märtsis kiitis Senat heaks sõjakuritegude uurimiseks erikohtute loomise. Enam kui 50 aastat kestnud relvakonflikti vältel on riigis surma saanud üle 260 000 ja kadunuks jäänud 45 000 inimest.

AFP-BNS, 30.11.2016, „Colombia Senat kiitis heaks rahuleppe FARC-iga“;

AFP-BNS, 29.12.2016, „Colombia Kongress kiitis heaks amnestia FARC-i mässulistele“;

Deutsche Welle, 29.12.2016, „Colombia passes amnesty law for thousands of FARC rebels“. – <https://goo.gl/3f1f7E>

AP-BNS, 14.03.2017, „Colombia ülemkoda kiitis heaks sõjakuritegude erikohtute loomise“.

GRUUSIA. Oktoobris toimusid 150-kohalise parlamendi valimised kahes voorus. Parlamenti pääsesid Gruusia Unistus, mis sai 115 mandaati (enne 85), Ühtne Rahvuslik Liikumine 27 (enne 65) kohta ja Gruusia Patriootide Allianss 6 kohta. Ühe kohaga pääsesid parlamenti ka partei Tööstus Päästab Gruusia ja üks sõltumatu kandidaat. Valimiseelne periood ei möödunud vahejuhtumiteta, näiteks Tbilisis vigastas Ühtse Rahvusliku Liikumise parlamendisaadiku Givi Targamadze auto all plahvatanud pomm viit möödakäijat.

Interfax-BNS, 18.11.2016, „Gruusia president parlamendile: vajame tavatuid lahendusi“;

Diplomaatia, oktoober 2016, „Gruusia valimised: riik jätkab stabiilsel kursil“. – <https://goo.gl/1EeAmU>

Inter-Parliamentary Union, „Georgia“. – <https://goo.gl/MhXajh>

HISPAANIA. Oktoobris andis parlamendi alamkoda konservatiiv Mariano Rajoyle volitused valitsuse moodustamiseks, sest sotsialistid otsustasid jätta vastu hääletamata. See lõpetas kümme kuud väldanud poliitilise kriisi. Rajoy toetuseks andis hääle 170 ja vastu 111 seadusandjat, hääletamata jättis 68 rahvaesindajat. Opositsioonilise Sotsialistliku Töölispartei endine juht Pedro Sánchez loobus parlamendiliikme kohast mõni tund enne hääletust, sest ei soovinud oma partei juhtnööride vastu astuda. Umbes 4000 Rajoy vastast protesteerijat kogunes ka parlamendihoone ette. Riiki ähvardasid kolmandad parlamendivalimised viimase aasta jooksul, sest ühelgi parteil polnud enamust valitsuse moodustamiseks.

AFP-BNS, 29.10.2016, „Hispaania parlament hääletas Rajoy peaministriks“;

STT-BNS, 04.11.2016, „Hispaania peaminister Rajoy moodustas vähemusvalitsuse“.

Detsembris kiitis parlament heaks peaminister Mariano Rajoy väljapakutud maksutõusud ja järgmise aasta kulutuste lae. Kulupiirangu seadmist 2017. aastaks 118 miljardile eurole toetas 251 parlamendiliiget, 87 oli vastu. Seadusandjad toetasid hääletega 214 poolt, 11 vastu ja 117 erapooletut ka maksutõuse (alkoholi- ja tubakalõivu suurendamist) eelarvepuudujäägi vähendamiseks. Rajoy vähemusvalitsus, millel on 350-kohalises alamkojas 137 kohta, vajab parlamendis seaduste vastuvõtmiseks opositsiooni toetust, seetõttu lükati edasi 2017. aasta eelarve menetlemist, parlament hakkab seda arutama alles aprillis.

AFP-BNS, 16.12.2016, „Hispaania parlament toetas maksutõuse ja kulutuste lase“.

Märtsis tabas valitsust esimene suurem ebaõnnestumine, kui seadusandjad hääletasid maha katse reformida sadamätöölise palkamisreegleid. Muudatusi nõuab Euroopa Liit, viidates ELi reeglite

rikkumisele. Paari aasta taguse Euroopa Kohtu otsuse alusel määrati Hispaaniale seetõttu suured trahvid. Praegu saavad Hispaanias ettevõtted palgata sadamatöölisi ainult kindlate firmade kaudu. Sadamatöölised, keda toetas valdkondlik rahvusvaheline liit, ähvardasid muudatuste vastu korraldada üldstreigi. Reformi vastu anti parlamendi alamkojas 175 häält, poolt oli 142 liiget ja 33 jäi erapooletuks. Rahvusvaheline Sadamatöölise Nõukogu peab seadusandluse muutmisel dialoogi Euroopa Komisjoniga.

Expatica, 16.03.2017, „Spanish parliament defeats dock workers reform”. – <https://goo.gl/Z1822c>

International Dockworkers Council, 20.03.2017, „The International Dockworkers' Council calls off mobilizations planned for March 23 to allow for new negotiations in the Spanish port sector”. – <https://goo.gl/CXlm28>

HOLLAND. Kolm kuud enne üldvalimisi mõistis Hollandi kohus islamivastase populistist parlamendiliikme Geert Wildersi vihakõnes süüdi. Wildersi Vabaduspartei juhtis arvamusküsitlustes napilt ja partei toetus on kohtuprotsessi vältel tõusnud. Karistust Wildersile ei määratud, sest leiti, et süüdimõistev otsus on demokraatlikult valitud rahvaesindajale piisav karistus. Süüdistuse aluseks oli Wildersi 2014. aastal kohalikel valimistel esitatud küsimus, kas tahetakse, et Haagis ja Hollandis oleks „vähem või rohkem marokolasi”. Kohtuotsuses märgiti, et „avalduste tegemise ässitav viis on õhutanud Maroko päritolu inimesi diskrimineerima”. Samas „puudusid tõendid” selle kohta, et Wilders oleks õhutanud vihkamisele. Wilders ise kohtus ei viibinud.

AFP-BNS, 17.11.2016, „Süüdistajad nõuavad Wildersile vihakõne eest rahatrahvi”;

AP-AFP-BNS, 09.12.2016, „Kohus mõistis Hollandi populistliku poliitiku vihakõnes süüdi”.

Märtsis toimusid parlamendi 150-kohalise alamkoja valimised, mis tänu islamivastase Vabaduspartei (PVV) eeldatavale populaarsusele pälvisid suurt rahvusvahelist huvi. Võitjaks osutus peaministri Mark

Rutte liberaalne Vabaduse ja Demokraatia Rahvapartei (VVD), mis alustas kohe kolme parteiga (kristlike demokraatide, sotsiaaldemokraatliku D66 ja vasakpoolse GroenLinksiga) koalitsioonikõnelusi. Rutte sõnul oli tema kampaanial kaks eesmärki: kindlustada, et majanduse elavnemist tunneks iga kodanik ja takistada vale tüüpi populismi esiletõusu. VVD sai 33 kohta (enne 41), kristlikud demokraadid ja sotsiaaldemokraatlik D66 mõlemad 19 kohta (enne vastavalt 13 ja 12), vasakpoolne GroenLinks 14 (enne 4) kohta, Sotsialistlik Partei samuti 14 kohta (enne 15), Tööpartei vaid 9 kohta (enne 38). Teise tulemuse saavutanud PVV sai 20 kohta (enne 15). Parlamenti pääses kokku 13 parteid, 71 eelmise koosseisu parlamendiliiget ei saanud mandaati uues koosseisus. Valimisaktiivsus oli 81,9 protsenti, kõrgeim 1986. aastast saadik.

Expatica, 15.03.2017 „Who's who in Dutch politics”. – <https://goo.gl/km0boV>

DutchNews.nl, 20.03.2017, „Rutte seeks 'stable' coalition of four parties for next cabinet”. – <https://goo.gl/ftkwU3>

AFP-BNS, 21.03.2017, „Hollandi valimiskomisjon kinnitas VVD võidu parlamendivalimistel”;

DutchNews.nl, 22.03.2017, „Plenty of new blood as 71 Dutch MPs say farewell to parliament”. – <https://goo.gl/B7SgPh>

IISRAEL. Oktoobris saatis Knesseti administratiivjuht kõigile Knesseti töötajatele kirja, milles tuletas meelde riitusele kehtestatud nõudeid, sest väidetavalt oli selle kohta palju kaebusi. Ebasobivaks on peetud ka mõne poliitiku riitust. Reeglite kohaselt ei tohi parlamendis kanda t-särke, sandaale, lühikesi pükse ega lühikesi kleite-seelikuid, mille pikkus pole küll määratletud. Protestiks meessoost turvatöötajate tegevuse vastu, kes pärast meeldetuletust nõudsid naiste seelikute pikkuse kontrollimiseks mantlite lahtinõõpimist, ilmusid umbes 40 naissoost kantseleitöötajat detsembris tööle miniseelikutes. Pärast seda arutasid parlamendiliikmed ja ametnikud uuesti reeglite üle ja märtsis kinnitati uus reeglistik, millele olid vääritletölgendamise

vältimiseks lisatud fotod. Spiiker Yuli-Yoel Edelstein kaitses sündsa riietumise nõuet, kuid tema sõnul pole Knesset muutunud „Iraaniks-Talibaniks“.

BBC News, 15.12.2016, „Israeli parliament lifts dress code after protest over short skirt ban“. – <https://goo.gl/1UMK9g>

Al-Monitor, 10.03.2017, „Israel's Knesset bans mini-skirts in new dress code“. – <https://goo.gl/ZkZj5D>

Veebruaris kiitis Knesset heaks seaduse, millega legaliseeriti Jordani jõe okupeeritud läänekaldal palestiinlaste eramaadel asuvad 53 asunduseelposti ja neis rajatud umbes 4000 asunduskodu. Seaduse poolt anti 60 ja vastu 52 häält. Seadus võimaldab Iisraelil seaduslikult konfiskeerida palestiinlaste eramaa, millele iisraellased on ehitanud kas teadmatuses või riigi loal, omanikele kompenseeritakse maa rahaliselt või antakse asendusmaa. Opositsioon taunis seaduse vastuvõtmist, leides, et see on vastuolus nii Iisraeli kui ka rahvusvahelise õigusega.

The Knesset, 07.02.2017, „Knesset passes settlement regulation law“. – <https://goo.gl/8EYhlw>

IRAAN. Oktoobris keelustas parlament alkoholi impordi, müügi ja tootmise. Seaduse pooldajate kinnitusele on otsustati õigustatud juba põhiseadusega, mis keelustab kõik, mis on vastuolus islamiga. Alkoholikeelu rikkujatele kehtestati karmid trahvid. Keelustamisega olid rahul peamised usuliikumised, kuid vastaste sõnul on tegemist vähemuste õiguste piiramisega. Seaduse vastu olnud rahvaesindajate sõnul toodi seadusemuudatus parlamenti üllatuslikult ja viimasel hetkel. President Fuad Masum soovitas parlamendil seadust muuta, sest see ei austa erinevat usku ja eri tõekspidamisega kodanike õigusi ja vabadusi.

AFP-BNS, 23.10.2016, „Iraagi parlament keelustas alkoholitootmise ja -kaubanduse“;

AFP-BNS, 26.10.2016, „Iraagi president nõuab alkoholi-keelu ülevaatamist“.

Novembris nõustus parlament täielike õiguste andmisega šiiitide omakaitseüksustele, mis saavad volitused tõrjuda riiki ähvardavaid julgeoleku- ja terroriohte, tegutsedes sõjaväe ja politsei kõrval toetus- ja reservjõududena. Omakaitseüksuste liikmed hakkavad saama riigilt palka ja pensione. Eelnõu algatas parlamendi suurim šiiitide blokk, seadust toetas 208 rahvaesindajat. Sunniitidest poliitikud mõistsid seaduse hukka. Šiiitide omakaitseüksused etendavad kaalukat rolli riigi territooriumi vabastamises äärmusrühmituse Islamiriik võimu alt.

AP-BNS, 26.11.2016, „Iraagi parlament andis šia omakaitseüksustele seadusliku rolli“.

Jaanuaris kiitis parlament heaks pöördumise, milles ärgitati valitsust astuma vastumeetmeid USA presidendi Donald Trumpi otsusele kehtestada 90 päevaks ajutine reisikeeld Iraagi ja veel kuue moslemiriigi kodanikele. Pöördumine pole valitsusele siduv.

AP-AFP-BNS, 30.01.2017, „Iraagi parlament ärgitab valitsust vastama USA reisikeelule samaga“.

IRAAN. Parlament kiitis osana riigi kaitsevõime tugevdamise viie aasta plaanist heaks kava tõsta lähiaastatel kaitsekulutuste osakaal riigieelarves kahelt protsendilt viiele. Selle poolt hääletas 173, vastu oli 10 saadikut. Iraan kavatseb suurendada kaugmaarakettide, droonide ja muude kaasaegsete sõjatehnoloogiate arendamise rahastamist.

Reuters, 09.01.2017, „Iran to expand military spending, develop missiles“. – <https://goo.gl/LZk4qA>

ISLAND. Oktoobris toimunud 63-kohalise Alþingi valimistel sai võidu konservatiivne Iseseisvuspartei, mis sai 21 kohta (enne 19). Piraadipartei, mis mõningate arvamusküsitluste järgi oli vahepeal Islandi populaarseim partei, sai 10 kohta senise 3 asemel. Progressiivne Partei, mille juhi, toonase peaministri Sigmundur

Davið Gunnlaugssoni *offshore*-kontode avalikustulek ja tekkinud skandaal oligi ennetähtaegsete valimiste üks põhjusi, sai ainult 8 kohta (enne 19). 10 kohta sai Vasakpoolsete ja Roheline Liikumine (enne 7), 2016. aastal asutatud Reformipartei sai 7 kohta, Helge Tulevik 4 kohta (enne 6) ning Sotsiaaldemokraatlik Allianss 3 kohta (enne 9). Valimisaktiivsus oli 79,2 protsenti, riigi ajaloo madalaim. Naisi valiti parlamenti rekordilised 48 protsenti. Koalitsioonikõnelused ebaõnnestusid mitu korda, koalitsiooni moodustas lõpuks Iseseisvuspartei paremtsentriliku Reformipartei ja tsentriliku Helge Tulevikuga. Advokaadibüroost Mossack Fonseca lekkinud dokumentides, nn Panama paberites mainiti ka uut peaministrit, Iseseisvuspartei esimeest Bjarni Benediktssonit.

Iceland Review, 30.10.2016, „Final election results”. – <https://goo.gl/ZAGvjC>

AFP-BNS, 12.12.2016, „Islandi Piraadiparteil ei õnnestunud valitsust moodustada”;

AP-BNS, 11.01.2017, „Island sai uue paremtsentriliku valitsuse”.

ITAALIA. Detsembris avaldas parlament toetust peaminister Paolo Gentiloni valitsusele ja lõpetas poliitilise kriisi, mis järgnes eelmise valitsusjuhi Matteo Renzi tagasiastumisele. Mitu opositsiooniparteid boikoteeris hääletamist, väites, et Renzi lähedase liitlase Gentiloni valitsusel ei ole legitiimsust pärast põhiseadusreferendumil saadud kaotust. Senatis toetas Gentiloni valitsust 169 senaatorit ja 99 oli vastu, alamkojas anti poolthääli 368 ja vastu 105 häält.

Uus peaminister lubas nõuda ELilt suuremat abi migratsiooniga toimetulemisel ning eelarvereeglite leevendamist ning luua Itaalia mahajäänud lõunaosa jaoks eraldi ministeerium. Peaminister lubas valitsuse abi ka maailma vanima ja Itaalia suuruselt kolmanda panga Monte dei Paschi di Siena päästmiseks ning peatselt pärast ametisseasumist kiitis heaks pangandussektori 20 miljardi euro suuruse

abipaketi. Parlamendi alamkoda kiitis selle heaks veebruaris. Itaalia pangandussektori viivises laenude hulk on 360 miljardit eurot, umbes kolmandik eurotsooni vastavast näitajast.

AFP-BNS, 14.12.2016, „Itaalia Senat avaldas uuele valitsusele toetust”;

AFP-BNS, 23.12.2016, „Itaalia valitsus kiitis heaks abipaketi raskustes pankadele”;

Reuters, 16.02.2017, „Italian parliament approves government bank rescue fund”. – <https://goo.gl/vSYi70>

Märtsis võttis parlament vastu sotsiaaltoetuste seaduse, mille eesmärk on vaesuse vähendamine, eriti lastega perede abistamine. Senatis sai see 138 poolt- ja 71 vastuhäält, hääletamata jättis 21 liiget. Meetme eelarve koos ELi toetusega on 2 miljardit eurot nii 2017. kui ka 2018. aastal. OECD heitis hiljuti riigile ette vaesuses kasvavate alaealiste osakaalu kiiret kasvu. Esimest korda riigi ajaloos on noored suure tööpuuduse tõttu kõige vaesem põlvkond. Hinnanguliselt 400 000-le puudustkannatavale perele hakatakse maksma umbes 400 euro suurust toetust, kui nad vastavad seaduses sätestatud tingimustele. Meede pälvis ka kriitikat, näiteks on see kodanikupalga kehtestamist propageeriva Viie Tähe Liikumise esindajate sõnul häbiväärne.

The Local, 09.03.2017, „Italy passes law to tackle poverty: five key points”. – <https://goo.gl/eYWxyf>

Italy Europe 24, 10.03.2017, „New law to tackle poverty to benefit over 400,000 families per year”. – <https://goo.gl/GKo5jQ>

JAAPAN. 2016. aasta lõpul ratifitseerisid parlamendi mõlemad kodad Vaikse ookeani ülese kaubanduslepp (TPP), mida peetakse küll pelgalt žestiks, sest USA uus president Donald Trump on leppe vastu ning on lubanud sellest taganeda. Jaapani valitsuse sõnul saadab ratifitseerimine maailmale selge signaali Jaapani suurest meelekindlusest vabakaubanduse edendamisel. Leppe jõustumiseks peavad selle heaks kiitma kõigi osalejariikide parlamendid.

AFP-BNS, 10.11.2016, „Jaapani parlament ratifitseeris TPP“;

AP-AFP-BNS, 09.12.2016, „Jaapani ülemkoda ratifitseeris Vaikse ookeani vabakaubanduslepingu“.

Detsembris võttis parlament vastu seaduse, millega legaliseeriti kasiinode tegevus. Poliitikud on selle üle vaielnud juba 15 aastat, kuid enne kasiinode avamist tuleb siiski veel seadusi muuta. Opositsioon püüdis eelnõu vastuvõtmist edasi lükata, eelnõu kriitikud rõhutasid hasartmängusõltuvuse ja organiseeritud kuritegevuse ohtu. Valitsev Liberaaldemokraatlik Partei ning selle koalitsioonikaaslased loodavad, et kasiinod edendavad turismi ning suurendavad maailma suuruselt kolmandat majandust. Arvamusküsitluse andmeil pooldas kasiinokeelu tühistamist 12 protsenti jaapanlastest ning 44 protsenti oli selle vastu.

BBC News, 15.12.2016, „Japan parliament legalises casinos“. – <https://goo.gl/0nzYL3>

KANADA. Märtsis võttis alamkoda 222 poolthäälega vastu geneetilise teabe privaatsust tagava seaduse. Vastuhääli anti 60. Eesmärk on takistada geenitestide kuritarvitamist, näiteks nende andmete lekitamist ilma inimese enda nõusolekuta, geenandmete alusel tervisekindlustuse andmisest keeldumist, tööle kandideerijate selekteerimist jne. Geenide alusel diskrimineerimise eest määratakse trahvid ja kuni viie aasta pikkune vanglakaristus. Seaduse pooldajate sõnul soodustab see laialdasemat testimise oma tervise heaks kasutamist, vastaste sõnul aga muudab tervisekindlustuse kallimaks. Liberaalide valitsus seadust ei pooldanud, pidades seda põhiseadusevastaseks, sest see on vastuolus provintside õigusega ise kindlustusreegleid kehtestada, kuid seaduse poolt hääletas ka üle 100 liberaali. Eeldatavalt otsib valitsus võimalusi seaduse jõustumise takistamiseks.

Parliament of Canada, „Senate Public Bill S-201: an act to prohibit and prevent genetic discrimination“. – <https://goo.gl/oVyblE>

Science, 10.03.2017, „Canada's new genetic privacy law is causing huge headaches for Justin Trudeau“. – <https://goo.gl/dfsxRA>

KASAHSTAN. Märtsis allkirjastas president Nursultan Nazarbayev parlamendilt heakskiidu saanud põhiseaduse muudatused, millega piiratakse riigipea volitusi. Näiteks pole presidendil enam õigust valitsusliikmeid määrata, valitsuse moodustab parlament. President keskendub edaspidi strateegilistele eesmärkidele, välispoliitikale, riiklikule julgeolekule ning täidab tasakaalustavat funktsiooni. Nazarbayev selgitas, et tugev presidendivõim oli vajalik riigi loomisaegsete raskuste ületamiseks.

Reuters, 06.03.2017, „Kazakhstan parliament passes reforms reducing presidential powers“. – <https://goo.gl/MpZcDN>

Парламент Республики Казахстан, „О внесении изменений и дополнений в Конституцию Республики Казахстан“. – <https://goo.gl/CXtMOM>

KOSOVO. Detsembris võttis parlament vastu otsuse, et riigi põhjaosas Mitrovicas serblaste vähemuse püstitatud müür tuleb lammutada. Vastu hääletas vaid üks liige. Serblased, kes Kosovo riiki ei tunnusta, hakkasid etniliselt jagatud linnas müüri ehitama, väidetavalt tõkkeks maalihete eest. Euroopa Liidu vahendusel jõuti veebruaris müüri lammutamiseni.

AP-BNS, 29.12.2016, „Kosovo otsustas lammutada serblaste rajatud müüri“;

Reuters, 05.02.2017, „Serb bulldozers demolish wall in Kosovo's divided city“. – <https://goo.gl/xQDpwn>

KREEKA. Detsembris kiitis parlament heaks peaminister Alexis Tsiprase ettepaneku teha vaestele pensionäridele (kelle pension jääb alla 850 euro) ühekordne täiendav pensionimakse. Otsust, mis pälvis rahvusvaheliste kreditoride hukkamõistu, toetas 196 parlamendisaadikut 257 kohalviibinust. Riigieelarves nähti selleks ette 617 miljonit eurot, mis valitsuse sõnul kaeti prognoositust suuremast maksulaekumisest. Katse pensionäridele meele järele olla oli ilmselt vähese mõjuga, sest Kreekat ootavad ees järgmised kärped, muuhulgas pensionide osas.

AFP-BNS, 16.12.2016. „Kreeka parlament kiitis täiendava pensionimakse heaks“;

Kathimerini, 19.12.2016, „Pension bonus causes harmful sideshow“. – <https://goo.gl/CcVKAE>

LEEDU. Oktoobris toimusid Seimi valimised, mille võitis suurelt opositsioon. Tulemused näitasid valijate soovi muutusteks. Edu saatis Talurahva ja Roheliste Liitu, mis sai 141-kohalises Seimis 54 kohta (enne 1 koht), Isamaaliit – Leedu Kristlikud Demokraadid sai 31 (enne 33) ja valitsev Sotsiaaldemokraatlik Partei 17 kohta (enne 39). Liberaalid kogusid 14 (enne 10), Kord ja Õiglus 8 (enne 12) ning Leedu Poolakate Valimisaktsioon – Kristlike Perede Liit 8 kohta nagu varemgi. Ühemandaadiliste ringkondade kaudu pääsesid parlamenti ka Tööpartei kahe kohaga (enne 29), Roheliste Partei, Keskpartei ning Leedu Nimekiri ühe kohaga. Seimi pääses ka neli sõltumatut kandidaati. Koalitsioonilepingu sõlmisid Talurahva ja Roheliste Liit ning Sotsiaaldemokraatlik Partei.

BNS, 24.10.2016, „Leedu president kutsus võidukate erakondade juhid kohtumisele“;

Inter-Parliamentary Union, „Lithuania“. – <https://goo.gl/SWbhby>

Detsembris võttis Seim vastu avaliku elu tegelaste solvamist käsitlevad tsiviilseadustiku muudatused. Ajakirjanikud palusid presidenti muudatused vetostada, arvates, et seadus innustab poliitikuid nende arvustamist kohtusse kaebama. President Dalia Grybauskaitė pani seadusele veto, põhjendades oma otsust sellega, et see teeks võimalikuks mitte ainult ajakirjanike, vaid kõigi inimeste tagakiusamise, kes avaldavad kriitilist arvamust mõne avaliku elu tegelase, poliitiku või valitsuse kohta. Seim kaalus presidendi põhjendusi ja loobus seadust muutmast, selle poolt hääletas 87 liiget.

BNS, 19.12.2016, „Asjatundjad: Leedu tsiviilkoodeksi muudatused ohustavad sõnavabadust“;

BNS, 20.12.2016, „Leedu Seim loobus pärast presidendi vetot tsiviilseadustiku muutmisest“.

LIIBANON. Detsembris kiitis parlament ülekaalukalt heaks ühtsusvalitsuse koosseisu, mille eesotsas on Saad Hariri. Seadusandjad arutasid uue valitsuse prioriteetide ja poliitikakava nädal aega. Ühtsusvalitsus kiideti heaks 87 poolt- ja nelja vastuhäälega. Kaks kuud varem valis parlament presidendiks sõjaväe endise juhi ja riigi kristlaste liidri Michel Aouni, millega lõppes üle kahe aasta kestnud poliitiline vaakum. Selle aja jooksul nurjus 45 katset uue riigipea valimiseks ning nii valitsuse kui ka parlamendi töö olid halvatud. Hariri saamine peaministriks oli osa leppest, mille alusel ta toetas Aouni kandidatuuri.

AP-AFP-BNS, 31.10.2016, „Liibanoni presidendiks valiti Michel Aoun“;

AP-BNS, 28.12.2016, „Liibanoni parlament kiitis heaks ühtsusvalitsuse“.

LÕUNA-AAFRIKA VABARIIK.

Parlamendis läksid kaklema president Jacob Zuma aastakõnet takistanud opositsioonipoliitikud ja parlamendihoone turvatöötajad. Umbes 30 turvatöötajat püüdsid saalist välja eskortida vasakäärmusliku partei 25 liiget, kes olid ligi tunni vältel seganud riigipea kõnet. Kolmel viimasel aastal on punastesse töötunkedesse riietunud saadikud püüdnud mitmesse skandaali segatud Zumat takistada kõnet pidamast, nimetades teda kurjategijaks. Presidendi toetajatel ja vastastel tekkis konflikt ka parlamendi juures, nii et politsei pidi sekkuma. Juba ennetavalt oli kohale saadetud mitusada sõdurit ja umbes 6000 politseinikku korda pidama ning parlamendi vahetus läheduses püstitati teesulud ning -tõkked.

Reuters, 09.02.2017, „Keynote Zuma speech disrupted as lawmakers brawl, walk out“. – <https://goo.gl/3KcXH6>

LÕUNA-KOREA. Detsembris hääletas parlament president Park Geun-hye tagandamise poolt seoses korruptsiooniskandalliga, mille keskmes on riigipea sõber, kes kasutas lähedasi sidemeid presidendiga ettevõtetelt kümnete miljonite dollarite

väljapressimiseks. Parki tagandamist toetas 234 parlamendiliiget, vastu oli 56. Tagandamist toetasid ka paljud presidendi Saenuri partei liikmed. Kuu lõpus lahkuski Saenurist 29 Park Geun-hye vastast seadusandjat. Konstitutsioonikohus asus tagandamise kinnitamist kaaluma, asja arutamiseks on pool aastat aega, kuid rahvas avaldas otsuse venimise tõttu uusaastaõhtul järjekordselt meelt, üle 600 000 inimese nõudis presidendi kohest tagandamist ja vahi alla võtmist. Alates korruptsiooniskandaali puhkemisest on sajad tuhanded inimesed nõudnud igal nädalavahetusel presidendi tagasiastumist. Kohus kinnitas tagandamise ja lasi Park Geun-hye vahistada märtsi lõpus. Saenuri partei muutis nime Korea Vabadusparteiks.

AP-AFP-BNS, 09.12.2016, „Lõuna-Korea parlament toetas presidendi tagandamist“;

AP-BNS, 27.12.2016, „Lõuna-Korea võimuparteist lahkus ligi 30 parlamendisaadikut“;

AFP-BNS, 31.12.2016, „Lõuna-Koreas toimus taas presidendivastane suurmeeleavaldus“.

LÄTI. Novembris võttis Seim vastu haridusseaduse muudatused, mis kehtestavad Läti riigile ebaloojalsete õpetajate vallandamise reeglid. Muudatuste poolt hääletas 56 ja vastu oli 35 seimiliiget. Eelnõu menetlemise käigus peeti ägedaid vaidlusi. Eelnõuga muudeti haridusseaduse seda osa, mis käsitleb õpetajate üldisi kohustusi. Nüüdsest on võimalik õpetaja vallandada, kui ta ei täida oma kohust kasvatada vooruslikke, ausaid ja vastutustundlikke patrioote, kes tunnevad, et kuuluvad Läti Vabariiki.

BNS, 23.11.2016, „Läti Seim võttis vastu õpetajate lojaalsuse seadusmuudatuse“.

Veebruaris võttis Seim vastu seaduse, millega luuakse välismaal elavate Läti alaealiste kodanike kaitseks võimalus taotleda riigi abi juriidiliste vaidluste lahendamiseks. Selle ajendiks on juhtumid, mil teiste riikide ametnikud on lätlaste lapsed perest eemaldanud ning

adopteerida andnud. Laste hooldusõiguse probleeme on esinenud näiteks Iirimaa, Suurbritannias, Saksamaal ja Norras elavatel lätlastel. Eeldatavalt võib sellist abi vaja minna umbes 30 korda aastas.

Latvijas Republikas Saeima, 02.02.2017, „Saeima introduces state funded legal assistance for protecting rights of Latvian children abroad“. – <https://goo.gl/LKvRor>

Märtsis muutis Seim põllumajandusmaa erastamise seadust. Muudatused olid tingitud Euroopa Komisjoni nõudest, et seniseid regulatsioone tuleb muuta. Arvestati ka Seimi saabunud ühisavaldust taotlusega keelata maa müümine välismaalastele. Seadus näeb ette, et Läti põllumajandusmaad saab osta vaid isik, kellel on läti keele algteadmised. Algselt oli muudatuses nõutud kõrgemat keeleoskuse taset, kuid see ettepanek lükati tagasi. Põllumajandusmaad ei saa müüa välismaalastele, kes ei ela alaliselt Lätis. Piirangud on ka maa hulga, mida üks omanik (juriidiliselt seotud isikud) võib soetada: kuni 4000 hektarit põllumajandusmaad. Kaotati mitu senist piirangut, näiteks ei pea juriidiliste isikute puhul maaomanikul (või tema töötajail) enam olema põllumajandusharidust.

BNS, 23.03.2017, „Läti Seim: põllumajandusmaad saab osta vaid läti keelt kõnelev isik“;

Latvijas Republikas Saeima, 23.03.2017, „Rules for purchasing agricultural land revised“. – <https://goo.gl/YCISFp>

MAKEDOONIA. Detsembris toimunud ennetähtaegsed valimised võitis konservatiivist ekspeaminister Nikola Gruevski, kuid ei saanud 123-kohalises parlamendis piisavat enamust valitsuse moodustamiseks. VMRO-DPMNE juhitud valimisliit sai 51 (enne 61) kohta. Etniliste albaanlaste peamine poliitiline jõud Demokraatlik Integratsiooniliit sai 10 mandaati (enne 19). Gruevski lootis luua koalitsiooni albaanlastega, kuid nende tingimused – albaania keele muutmine teiseks riigikeeleks ning pealtkuulamiskandaali uurimise jätkumine – ei sobinud Gruevskile.

Veebruaris sai opositsioonijuh Zoran Zaevi sotsiaaldemokraatlik SDSM valimisliit, millel on 49 kohta (eelmisses koosseisus 34), parlamendilt volitused valitsuse moodustamiseks, neid toetas 67 parlamendiliiget. Kuna Zaevi valitsust toetasid ka kolme albaanlaste partei liikmed, kes soovivad anda albaania keelele ametliku staatuse, siis ei andnud president Gjorge Ivanov Zaevile valitsuse moodustamiseks volitusi. Poliitilise kriisi lahendamiseks sõitis riiki Euroopa Liidu laienemisvolinik Johannes Hahn, kuid kümned tuhanded meelevaldajad protestisid tema sekumise vastu.

AFP-AP-BNS, 02.03.2017, „Makedoonia president ei andnud opositsioonijuhile valitsusmandaati“;

AP-BNS, 21.03.2017, „Makedoonias avaldatakse meelt EL-i voliniku visiidi vastu“.

MAURITAANIA. Alamkoja liikmed toetasid ülemkoja kaotamist ja riigilipu muutmist. Põhiseaduse muutmise saamiseks 121 poolt- ja 19 vastuhäält. Lipule soovitakse üla- ja alaseriva lisada punane triip, et sümboliseerida iseseisvumise nimel Prantsusmaa vastu võidelnud. Ülemkoda, kus valitsusel on samuti enamus, ei toetanud aga oma institutsiooni kaotamist, 33 liiget 56st hääletasid muudatuste vastu. Seepärast pannakse kavandatud muudatused lähiajal referendumile.

AFP-BNS, 09.03.2017, „Mauritaania hääletas senati kaotamise ja riigilipu muutmise poolt“;

Capital News, 23.03.2017, „Mauritania vows referendum to abolish Senate, change flag“ - <https://goo.gl/0KC9lv>

MOLDOVA. Parlament on mitu presidenti algatust maha hääletanud. Märtsis ei nõustunud parlamendiliikmed president Igor Dodoni ettepanekuga loobuda riigieelarvest 13,5 miljardi leu maksmisest Keskpaangale, n-ö pankadest „varastatud miljardi dollari“ kompenseerimiseks järgmise 25 aasta jooksul. Ettepanekut toetas 101-liikmelises parlamendis vaid 31 liiget. Märtsi lõpul kuulutas president, et kavatseb sügisel panna rahvahääletusele pankadest varastatud

raha kompenseerimist, riigi geopoliitilist kurssi ja presidendi võimu laiendamist puudutavad küsimused.

Moldova.ORG, 10.03.2017, „Moldova Parliament rejects Dodon's draft law on cancelling the “payment of the stolen billion”“ - <https://goo.gl/fr7P1L>

Interfax-BNS, 28.03.2017, „Moldova president kuulutab välja uue referendumi“.

MONTENEGRO. Oktoobris toimunud parlamendivalimistel sai enim kohti võimulolev Demokraatlik Sotsialistide Partei (DPS), mis sai 81-kohalises parlamendis 36 mandaati. Enne oli neil valimisliidus Sotsiaaldemokraatliku Parteiga 39 kohta. Opositsiooniline Demokraatlik Rinne võitis 18 kohta (enne 20) ja Võtmekoalitsioon üheksa. Sotsiaaldemokraatlik Partei sai neli kohta. Parlamenti pääses üheksa nimekirja. Valimisaktiivsus oli 73,4 protsenti. Peaministriks sai Duško Marković (DPS).

Valimisi varjutas rühma serblaste vahistamine, keda süüdistati valitsusvastaste rünnakute ja peaministri mõrva kavandamises, et peatada riigi liitumine NATOga (liitumiskutse esitati 2015. aasta detsembris). Venemaaga tihedamaid sidemeid pooldav opositsioon nimetas vahistamisi DPSi propagandaks. Veebruaris võttis parlament kahelt kõrgelt opositsioonipoliitikult saadikupuutumuse, et neile saaks esitada süüdistuse riigipöördeks.

AP-BNS, 30.10.2016, „Montenegro valimiskomisjon kuulutas välja lõplikud valimistulemused“;

AFP-BNS, 20.02.2017, „Montenegro prokurör süüdistab Venemaad seotuses riigipöördeks“;

AFP-BNS, 24.03.2017, „Montenegro parlamendiliige nimetab juttu riigipöördeks väljamõeldiseks“.

PAKISTAN. Oktoobris karmistas parlament mõrva eest mõistetavaid karistusi ja muutis vägistamist käsitlevat seadusandlust. Vahepeal parlamenti seisma jäänud eelnõud võeti vastu pärast mitut elusalt põletamise juhtumit. Kui siiani võis perekonnaliikme andeksandmine mõrvari süüdimõistmisest päästa, siis nüüdsest ei

rakendata sel juhul küll surmanuhtlust, kuid andeksandmine ei päästa eluaegsest vanglakaristusest. Igal aastal mõrvavad perekonnaliikmed sadu Pakistani naisi n-ö „perekonna au määrimise” eest. Näiteks mõrvati 2012. aastal külavanemate käsul mitu noort naist, kes pulmas laulsid ja tantsivatele meestele plaksutasid. Kuigi juhtum jõudis kohtusse, ei määratud mingeid karistusi.

Dawn, 07.10.2016, „Anti-honour killing, anti-rape bills finally passed”. – <https://goo.gl/ko9fWk>

VOA, 07.10.2016, „Pakistan’s parliament strengthens honor killing law”. – <https://goo.gl/Q05Ibh>

POOLA. Oktoobri algul taganes Seim üleriigiliste meeleavalduste mõjul plaanist kehtestada täielik abordikeeld. 450-liikmelise alamkoja parempoolsete ja liberaalide ühendatud jõududega kukutati vastuolusid tekitanud eelnõu läbi 352 vastu- ja 58 poolthäälega, 18 liiget jäi erapooletuks. Komisjonis arutlusel olnud ettepanek, mis oli eelnevalt kogunud 450 000 toetusallkirja, ähvardas aborti taotlemaid või protseduuri tegevaid arste kuni viie aasta pikkuse vangistusega. Poola abordiseadus on niigi üks Euroopa rangemaid, lubades aborti vaid juhul kui ema elu on ohus, kui loode on suurte väärarengutega või rasestuti vägistamise või verepõlvastuse tagajärjel.

AFP-AP-BNS, 06.10.2016, „Poola parlament lükkas täieliku abordikeelu tagasi”.

Novembris langetas Seim pensioniea meestel 65-le ja naistel 60-le eluaastale. Tühistati eelmise valitsuse pensionireform, mis sätestas pensioniea järkjärgulise tõstmise 67. eluaastani – see oli partei Seadus ja Õigluse valimislubadus. Detsembris allkirjastas president seaduse, mis jõustub 2017. aasta lõpul. Seaduse kriitikud kahtlevad selle rahastamise jätkusuutlikkuses, seda enam, et valitsus juba viib ellu oma tähtsaimat projekti, lastetoetuse programmi, millega pered saavad iga kuu 500 zlotti (umbes 110 eurot) iga lapse kohta alates teisest lapsest.

Polskie Radio, 17.11.2016, „Polish parliament for lower retirement age, experts skeptical”. – <https://goo.gl/iv2sgN>

Polskie Radio, 19.12.2016, „President signs bill to lower retirement age in Poland”. – <https://goo.gl/eo3SKz>

Aasta lõpus teravnes konservatiivse valitsuse ja opositsiooni vastasseis valitseva Seaduse ja Õigluse partei plaani tõttu piirata ajakirjanike juurdepääsu parlamendiistungitele. Kavas oli lubada igast meediaväljaandest istungisaali pressirõdule ainult kaks ajakirjanikku, kel poleks õigust pildistada ega salvestada videoid. See kutsus esile tänavameeleavaldused ja opositsiooni protestid Seimis, näiteks blokeerisid nad riigieelarve hääletuse. Seejärel läksid valitsuspartei liikmed teise saali hääletama, mis opositsiooni väitel oli ebaseaduslik. President Andrzej Duda teatas pärast kõigi parlamendiparteidega peetud kriisikõnelusi, et meediapiirangu rakendamisest loobutakse, sest teema on liialt ühiskonda lõhestav. Opositsioon jätkas proteste eelarvehääletuse vastu, parlamendis korraldati istumisstreik, kuid jaanuaris võttis Senat eelarve vastu ja president allkirjastas selle.

AP-BNS, 20.12.2016, „Duda: Poola valitsuspartei loobus meediapiirangute kavast”;

AFP-BNS, 11.01.2017, „Poola opositsioon jätkab parlamendiprotesti”;

AFP-BNS, 13.01.2017, „Poola president allkirjastas vastuolusid tekitanud riigieelarve”.

PRANTSUSMAA. Detsembris pikendas parlament eriolukorda veel poole aasta võrra. Rahvusassamblees hääletas eriolukorra pikendamise poolt 288 ja vastu oli 32 rahvaesindajat. Vastu hääletasid vaid mõned vasakpoolsed ja paremsentristid ning protestivad rohelised. Eriolukorra pikendamisega nõustus ka Senat.

AFP-STT-BNS, 14.12.2016, „Prantsusmaa parlamendi alamkoda hääletas eriolukorra pikendamise poolt”.

Pärast pikka menetlemist võttis parlament vastu seaduse, mille eesmärk on rahvusvaheliste korporatsioonide järelevõtmemeetmete tõhustamine. Suurettevõtted, mille peakorter asub

Prantsusmaal ja millel on vähemalt 5000 töötajat, peavad tagama, et nende tütarettevõtted ja alltöövõtjad järgivad keskkonnanõudeid ja austavad inimõigusi, selleks tuleb koostada ja avaldada vastav tegevuskava. Eelnõu algatati pärast Rana Plaza tehasekompleksi kokkuvarisemist Bangladeshis 2013. aastal, kui surma sai 1136 inimest. Konstitutsiooninõukogu leidis seadust analüüsid, et see on liiga ähmane ja jättis välja võimaluse ettevõtteid trahvida. Kehtima jääb tegevuskava koostamise nõue.

Reuters, 23.03.2017, „French court takes financial penalty from law protecting workers safety“. – <https://goo.gl/77olQi>

vie-publique.fr, 28.03.2017, „Loi du 27 mars 2017 relative au devoir de vigilance des sociétés mères et des entreprises donneuses d'ordre“. – <https://goo.gl/vzocfZ>

ROOTSI. Märtsis korraldas Riksdag esimest korda üle 20 aasta sõjalise õppuse. 50 parlamendiliiget, kellel oleks volitused asendada parlamenti sõja- või otsese konfliktiohu korral, korraldasid õppuse, mille toimumiskoht ja asjaolud jäid salastatuks. Õppust plaaniti alates 2014. aastast, kuid nüüd ajendas seda korraldama üha ebastabiilsemaks muutuv olukord maailmas ja regioonis.

AFP-BNS, 21.03.2017, „Rootsi parlament korraldas esimese sõjamängu 20 aasta jooksul“.

RUMEENIA. Detsembris toimunud parlamendivalimised võitsid sotsiaaldemokraadid (PSD), kes said 465-kohalises parlamendis kahe koja peale kokku 221 kohta. Liberaalne Partei sai 99 ja Päästke Rumeenia 43 kohta. Võrreldes eelmiste valimistega olid mitmed senised valimisliidud lagunened ja tekkinud oli uusi parteisid, vähenes parlamendikohtade arv – 2012. aastal valiti 588 parlamendiliiget. Valimisaktiivsus oli 39,8 protsenti. Koalitsiooni moodustasid PSD ning Liberaalide ja Demokraatide Liit, kuid president Klaus Iohannis keeldus valitsusjuhi kandidaadiks nimetamast

sotsiaaldemokraatide esimeest Liviu Dragnead, sest talle on valimispettuse eest määratud kaheaastane tingimisi vanglakaristus, peaministriks sai sotsiaaldemokraat Sorin Grindeanu.

AP-AFP-BNS, 16.12.2016, „Rumeenia valimised võitnud sotside juht loobus peaministriks pürgimast“.

Veebruaris ei õnnestunud parlamendil valitsusele umbusaldust avaldada, selle poolt hääletas 161 parlamendiliiget, kuid vaja olnuks 232 poolthäälet. Umbusaldushääletus oli seotud valitsuse erakorralise määrusega, millega taheti osaliselt dekriminaliseerida ametiisikute võimuliialdusi. Valitsus kavatses võimu kuritarvitamise eest määratavaid karistusi lühendada ja tulevikus ähvardanuks vanglakaristus vaid üle 44 000 euro suuruste summadega seotud kohtuasjade puhul. Kriitikute sõnul oleks määrusest suurim kasusaaja PSD liider Liviu Dragnea, kes on hetkel kohtu all väidetava võimu kuritarvitamise tõttu. Sajad tuhanded inimesed avaldasid seetõttu päevade kaupa valitsuse vastu meelt. Protestide surve loobus valitsus plaanist. Lisaks on parlamendi menetluses seaduseelnõu, mis vastuvõtmise korral vabastaks vanglast umbes 2500 vangi. Valitsusvastased meelevaldused on jätkunud.

ERR Uudised, 05.02.2017, „Rumeenia valitsus tühistas meelevaldused kaasa toonud korruptsioonimääruse“. – <https://goo.gl/bXmOj8>

ERR Uudised, 08.02.2017, „Rumeenia valitsus võitis parlamendi usaldushääletuse“. – <https://goo.gl/3Fy0AH>

SAKSAMAA. Oktoobris kiitis Bundestag heaks välismaal asuvate välismaiste objektide jälgimise eelnõu, mis tugevdas järelevalvet luuretegevuse üle, kuid kriitikute sõnul andis ka luureagentuurile BND senisest suuremad volitused välismaalaste järele nuhkimisel, st BND küsitavale tegevusele ei tehtud lõppu, vaid see legaliseeriti. Pärast Edward Snowdeni paljastusi on püütud kontrolli luuretegevuse üle tõhustada. BND peab edaspidi Saksamaa liitlaste pealtkuulamise soovist

informeerima sõltumatut kohtunike kogu, kes saavad õiguse agentuuri tegevuse pisteliseks kontrolliks. Suurenevad ka parlamendi volitused ja luurejuhid peavad kord aastas seadusandjatele aru andma. Novembris nõustus muudatustega ka Bundesrat.

AP-BNS, 21.10.2016, „Saksa välisluure sai õiguse EL-i ja liikmesriikide järele nuhkida“;

Deutsche Welle, 21.10.2016, „Germany reforms its main intelligence service“ - <https://goo.gl/dFFVfn>

The Library of Congress: Global Legal Monitor, 18.11.2016, „Germany: powers of Federal Intelligence Service expanded“ - <https://goo.gl/x1TYtq>

Parlament kiitis heaks meditsiinilise kanepi kasutamise raskete haiguste, näiteks mõnd tüüpi kasvajate ja hulgi-skleroosi raviks. Bundestagis ühehäälselt vastu võetud seadus annab arstidele õiguse kirjutada kannabist välja ka epilepsia ja kemoterapiast tingitud kroonilise iivelduse korral. Seadus ei luba kanepit suitsetada ega legaliseeri marihuaanat lõõgastaval eesmärgil. Ravikulud katab haigekassa. Paljudes Euroopa riikides on mõnede kanepitoodete kasutamine lubatud või väikese uimastikoguse omamine dekriminaliseeritud, näiteks Austrias, Suurbritannias, Horvaatias, Tšehhis, Soomes, Prantsusmaal, Itaalias, Makedoonias, Hollandis, Portugalis, Rumeenias, Sloveenias ja Hispaanias.

AFP-BNS, 20.01.2017, „Saksa parlament seadustas kanepi kasutamise meditsiinis“.

Märtsis kiitis Bundestag heaks seaduseelnõu, millega kehtestatakse kiirteemaks, nn infrastruktuuri maks välismaal registreeritud autodele vastavalt nende keskkonnasõbralikkusele. EL ähvardas Saksamaa kohtusse kaevata, kui riik ei muuda 2015. aastal välismaa autojuhtidele kehtestatud reegleid õiglasemaks. Maksu kehtestamist nõudis Kristlik-Sotsiaalne Liit. Aastane pass hakkab maksma 67–130 eurot. Sakslastele korvatakse see summa automaksu kärpimisega. Eelnõu jõustumist kavatsesid algselt venitada piirialadele eritingimusi soovivad liidumaad, kuid

märtsi lõpul nõustus Bundesrat siiski neli aastat väldanud vaidluste lõpetamisega. Naaberriigid on väljendanud maksu suhtes rahulolematust.

Reuters, 24.03.2017, „German parliament gives controversial road toll green light“ - <https://goo.gl/oGBFji>

Deutsche Welle, 31.03.2017, „Germany's highway toll green-lit in Bundesrat“ - <https://goo.gl/PaCXtA>

SLOVAKKIA. Märtsi lõpul võttis 150-kohaline parlament 124 poolthäälega vastu põhiseaduse muudatused, millega anti parlamendile õigus tühistada ebaseaduslikud armuandmised. Eesmärk oli võimaldada tühistada endise autoritaarse peaministri Vladimír Mečiar armuandmised, mis takistavad Mečiar vastase, endise presidendi Michal Kováči poja röövimise (1995. aastal) ja selle tunnistaja kontaktisiku mõrva uurimist. Röövi organiseerimises kahtlustatakse Mečiar. Slovakkia president Andrej Kiska innustas parlamenti armuandmisi tühistama ja allkirjastas seaduse.

The Slovak Spectator, 30.03.2017, „Parliament amends Constitution to scrap immoral amnesties“ - <https://goo.gl/uCh3XN>

The Slovak Spectator, 03.04.2017, „President signs Constitution amendment enabling revocation of amnesties“ - <https://goo.gl/KaVKA>

SLOVEENIA. Novembris muutis parlament ligipääsu puhtale joogiveele põhiseaduslikuks õiguseks, et kaitsta riigi veevarusid liigse eksploateerimise eest. 90-kohalises Rahvusassamblees anti põhiseaduse muudatuse poolt 64 häält, vastuhääli ei antud. Nüüdsest on riigi kõigil elanikel õigus joogiveele ja vesi on mittetulunduslik avalik ressurss.

AP-BNS, 18.11.2016, „Slovenia muutis ligipääsu joogiveele põhiseaduslikuks õiguseks“.

Jaanuaris toetas parlament välismaalaste seaduse muudatust, mis võimaldab sisserändajate ees piirid sulgeda. Muudatusi pooldas 47 rahvaesindajat ja vastu oli 18. Seaduse kohaselt võib turvapaigataotlejatele eitava vastuse anda otse piiril, kui

nende arv peaks ootamatult kasvama ning sulgeda piirid täielikult, kui parlament peab seda riikliku julgeoleku seisukohalt oluliseks. Euroopa Liit mõistis seaduse hukka, kuid Sloveenia võimude hinnangul pole EL leidnud olukorrale kestvaid ja tõhusat lahendust ning riik ei suudaks järgmise migratsioonipuhanguga toime tulla. Eelmise suure migratsioonilaine jooksul liikus läbi kahemiljonilise elanikkonnaga Sloveenia poole aasta jooksul umbes pool miljonit illegaalset sisserändajat.

BNS, 27.01.2017, „Sloveenia karmistas migratsiooni- poliitikat“.

SOOME. Novembris võttis Eduskunta vastu valitsuse algatatud seaduse, millega langetati töötü abiraha maksmise perioodi 500-lt 400 päevale alates 2017. aasta algusest. Inimestele, kellel on vähem kui kolm aastat töökogemust, langes töötü abiraha saamise periood praeguselt 400-lt 300 päevale. Muudatus ei puuduta üle 58 aasta vanuseid inimesi. Eelnõu muudab ka töötuse perioodi alguse tasustamata viiepäevase perioodi seitsmepäevaseks. Seaduse eesmärk on töötuse kestuse lühendamise ja rahaline kokkuhoid.

BNS, 16.11.2016, „Soome vähendab töötü abiraha maksmise perioodi“;

Finlex, „HE 113/2016: Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi työttömyysturvain muuttamisesta“. – <https://goo.gl/boQ9RW>

Veebruaris, kaks nädalat enne 2014. aastal heaks kiidetud seaduse jõustumist, toimus teistkordne hääletus sooneutraalse abielu seadustamise küsimuses. Seaduse vastased tahtsid, et sätestataks hoopis abielu mehe ja naise vahel. Kodanikualgatuse abil nõuti parlamendilt küsimuse taasarutamist, õiguskomisjon lükkas küll taotluse tagasi, kuid Soome Kristlikud Demokraadid ja Põlissoomlased nõudsid hääletust täiskogu ees. Eduskunta otsustas 120 poolt- ja 48 vastuhäälega, et sooneutraalne abieluseadus jääb kehtima. Parlamendiliikmed tõstatasid ka vajaduse muuta rahvaalgatuse seadust, sest kui

edaspidi hakatakse ohtralt esitada taotlusi juba vastu võetud seaduste kummutamiseks, siis ei lange see kokku värskete ideede hankimise printsiibiga, millest seadust vastu võttes lähtuti.

AFP-STT-BNS, 17.02.2017, „Soome parlament hääletab uuesti samasooliste abielu asjus“;

Helsingin Sanomat, 17.02.2017, „Eduskunta hylkäsi sukupuolineutraalin avioliittolain kumoamisen äänin 120–48“. – <https://goo.gl/KD2fHj>

SUURBRITANNIA. Novembris andis parlament politsei- ja luureametnike senisest laiemad volitused kodanike internetikäitumise jälgimiseks. Parlament võttis vastu seaduse, mille kohaselt on näiteks võrguoperaatorid kohustatud säilitama interneti sirvimisajalugu kuni aasta vältel ja võimaldama sellele juurdepääsu kriminaaluurimise tarvis. Seadus laiendab ka ametiisikute õigust häkkida telefonidesse ja arvutitesse, samuti saab politsei kohtu loal õiguse ajakirjanike kõneeristusi ja internetikasutust jälgida. Tegemist on suurima muutusega Briti luureseadustes viimase 15 aasta jooksul. Seaduse vastaste hinnangul rikub see kodanike privaatsust ja võimaldab kõige ulatuslikumat nuhkimist lääne demokraatia ajaloos. Seaduse vastu koguti rohkem kui 130 000 allkirja.

AFP-STT-BNS, 19.11.2016, „Briti võimud saavad laiad volitused nuhkimiseks internetis“;

The Guardian, 29.11.2016, „'Snooper's charter' bill becomes law, extending UK state surveillance“. – <https://goo.gl/DTnEKY>

Jaнварis otsustas Ülemkohus, et valitsus ei saa käivitada Euroopa Liidust väljumise protsessi ilma parlamendi heakskiiduta ning parlament hakkas vastavat eelnõu menetlema. Märtsis otsustasid Lordide Koja liikmed 366 poolt- ja 288 vastuhäälega, et viimane sõna selles osas, kuidas riik Euroopa Liidust lahkub, peaks jääma parlamendile. Nädal hiljem andis alamkoda vaatamata Šotimaa vastuseisule peaminister Theresa Mayle heakskiidu alustada Suurbritannia EList lahkumise protsessiga. Alamkoda ei toetanud kahte

Lordide Koja muudatusettepanekut, 335 poolt- ja 287 vastuhäälega lükati tagasi muudatusettepanek, millega taheti garanteerida riigis elavate ELi kodanike õigused ning 331 poolt- ja 286 vastuhäälega tagasi muudatusettepanek, millega taheti parlamendile anda lõpphääletuse õigus. Lordide Koda pidas edasist vastuseisu mõttetuks ning nõustus alamkoja otsustega. Märtsi lõpul alustas peaminister ELi Lissaboni leppe artikli 50 elluviimist. May on öelnud, et Suurbritannia lahkub Euroopa ühisturult selleks, et vähendada sisserännet. Brexit tähendab suurt valitsuse ja parlamendi töökoormuse kasvu, hinnanguliselt võib vaja minna 15 uue seaduse väljatöötamist.

AFP-BNS, 08.03.2017, „Briti lordid andsid viimase sõna Brexiti osas seadusandjatele“;

The Guardian, 13.03.2017, „Parliament passes Brexit bill and opens way to triggering article 50“. – <https://goo.gl/8ZaqNK>

BBC News, 20.03.2017, „Brexit could place 'huge burden' on Parliament“. – <https://goo.gl/CxuTUQ>

Sõltumatu parlamendireeglite amet keelab edaspidi parlamendiliikmetel abikaasasid, lähisugulasi ja äripartnereid abideks palgata, muudatuse ajendiks on Prantsusmaa presidendivalimiste eel puhkenud skandaal – presidendikandidaadile François Fillonile on esitatud süüdistus abikaasa ja kahe lapse fiktiivselt parlamendiabideks vormistamises. Uus kord hakkab kehtima alates järgmistest parlamendivalimistest, mis on kavas 2020. aastal, muudatus ei puuduta juba ametisolevaid töötajaid. Praegu on 650 Briti parlamendiliikmest 151 võtnud tööle perekonnaliikme.

BBC News, 16.03.2017, „Ban on MPs from employing spouses at next election“. – <https://goo.gl/xKJY5r>

Märtsis toimus parlamendihooone lähedal terrorirünnak. Radikaliseerunud kohalik elanik ajas Westminsteri sillal mitu inimest alla, jooksis siis parlamendihooone juurde, pääses avatud väravast sisse ja pussitas relvastamata valvurit surmavalt. Ründaja lasti maha, kuid ta jõudis tappa

viis inimest, lisaks sai mitukümmend inimest vigi. Tunnustust pälvis parlamendiliige Tobias Ellwood, kes raskelt haavatud turvatöötajat päästa üritas. Kriitikat tekitas asjaolu, et parlamendi territooriumile oli nii lihtne sisse saada.

AFP-BNS, 23.03.2017, „Suurbritannia ei muuda rünnaku järel terroriohu taset“;

Reuters, 24.03.2017, „Queen honors British minister who tried to save policeman“. – <https://goo.gl/Yo6sc6>

ŠVEITS. Parlament kiitis heaks meetme massilise migratsiooni piiramiseks. Nõutakse, et tööandjad eelistaks Šveitsi kodanikke ja elamisloaga töötajaid, kuid see ei sea kvoote ELi kodanikest töötajatele, lootes kvoote kehtestamata jättes säilitada häid suhteid Euroopa Liiduga. Hääletus järgnes üleriigilisele rahvahääletusele migratsiooni piiramiseks – Šveitsi valijad otsustasid 2014. aastal piirata igasugust sisserännet, ka ELi riikidest. EL on hoiatanud, et kvootide kehtestamine kahjustaks kahepoolseid suhteid.

AP-BNS, 16.12.2016, „Šveitsi parlament kiitis heaks meetme massimigratsiooni piiramiseks“;

AP-BNS, 28.02.2017, „EL peab kompromissi Šveitsi immigratsioonipiirangute osas mõeldavaks“.

TŠEHHI. Jaanuaris tühistas alamkoda president Miloš Zemani veto seaduseelnõule, mis piirab edaspidi ministrite äritegevust. Zemani sõnul pole eelnõu põhiseadusega kooskõlas, kuid parlament tühistas tema veto 129 poolt- ja 49 vastuhäälega. Seadus keelab ministritel meediaorganisatsioone omada ning ei luba firmadel, milles ministritel on üle 25-protsendine osalus, saada riigitoetusi ja osaleda avalikes hangetes. Eelnõu vastu oli rahandusminister Andrej Babiš, kes on kahe suure päevalehe ja konglomeraadi Agrofert omanik. Seadust on nimetatud ka „Babiši seaduseks“. Minister ütles, et ei kavatse hääletusest hoolimata valitsusest lahkuda ning korraldas oma äriasju ümber.

AP-BNS, 11.01.2017, „Tšehhi alamkoda tühistas presidenti veto huvide konflikti seadusele“.

Jaauanuaris kiitis ülemkoda heaks suitsetamiskeelu baarides, restoranides ja kohvikutes, samuti kinodes, kontserdi-, näituse- ja spordisaalides. Keeldu pooldas 45 saadikut ja vastu oli 12. Alamkoda kiitis suitsetamiskeelu heaks detsembris. Suitsetamine on Tšehhis enamikus avalikes kohtades keelatud juba 2005. aastast. Seaduse allkirjastas ka ahelsuitsetajast president Miloš Zeman.

AP-BNS, 19.01.2017, „Tšehhi parlament kiitis heaks suitsetamiskeelu söögikohtades“.

TÜRGI. Jaauanuaris andis parlament heakskiidu põhiseaduse muudatustele, mis laiendavad märkimisväärselt president Recep Tayyip Erdoğan volitusi. Eelnõu sai 339 poolthäält, heakskiitmiseks oli vaja 330 häält. Eelnõu arutamise ajal puhkes parlamendis kähmlus, kui sõltumatu seadusandja Aylin Nazliaka aheldas end protestiks käeraudadega kõnepuldi mikrofonil külge. Rüseluses sai viga vähemalt kaks parlamendiliiget. Eelnõu kohaselt luuakse täidesaatva võimuga presidendiamet, president saaks nimetada ametisse ja vallandada ministreid, saata parlamendi laiali, kuulutada välja eriolukord, anda välja määrusi ning määrata ametisse poole riigi kõrgeima kohtu kohtunikest. Peaministri ametikoht kaotatakse. Kuna kahekolmandikulist enamust lõpphääletusel ei saadud, pannakse põhiseaduse muutmise aprillis rahvahääletusele.

AFP-STT-BNS, 21.01.2017, „Türgi parlament toetas presidenti volituste laiendamist“;

AFP-AP-BNS, 10.02.2017, „Türgi president kiitis heaks oma volitusi laiendava eelnõu“.

UNGARI. Novembris avaldas parlament esimest korda alates 2010. aastast peaministrile vastupanu. Peaministri Victor Orbáni algatus muuta põhiseadust põgenike ümberpaigutamise takistamiseks ei saanud kahekolmandikulist enamust, sest kuigi eelnõu poolt hääletasid kõik 131 Orbáni parempoolse koalitsiooni liiget, jäi paremäärmsliku Jobbiku vastuseisu tõttu saamata kaks vajalikku häält. Jobbik,

kes muidu on migratsiooniküsimuses Orbáni liitlane, seadis tingimuseks, et valitsus loobub elamislubade müümisest, mis on toonud Ungarisse rikkaid isikuid Venemaalt, Hiinast ja Lähis-Idast. Orbán sellega ei nõustunud. Jobbiku parlamendiliikmed lahkusid hääletusel plakatiga „Reetur on see, kes laseb raha eest terroristid riiki“. Muudatused keelanuks migrantidel kohalike võimude loata Ungarisse elama asuda.

AFP-BNS, 08.11.2016, „Ungari parlament ei toetanud Orbáni põgenikevastast plaani“.

Märtsis kiitis parlament heaks kõigi asüülitaotlejate automaatse kinnipidamise riigi lõunapiirile transiitaladele rajatud konteinerlaagrites. Valitsuse sõnul võeti eelnõu vastu pärast hiljutisi migrantide korraldatud terrorirünnakuid Euroopa linnades. Uue korra kohaselt paigutatakse kõik Ungarisse saabuvad ja seal juba viibivad asüülitaotlejad nende taotluse menetlemise ajaks laagritesse. Migrante, kelle asüülitaotlus tagasi lükatakse, võidakse kohustada oma kinnipidamiskulusid katma.

AFP-BNS, 07.03.2017, „Ungari kiitis heaks asüülitaotlejate automaatse kinnipidamise“.

VENEMAA. Riigiduum ja Föderatsiooninõukogu kiitsid heaks seaduse, mille kohaselt esmakordne koduvägivald ei ole enam kriminaalkuritegu, vaid haldusõigusrikkumine. Koduvägivalda all mõistetakse tegevust, mis toob kaasa kehalise valu, eelkõige peetakse silmas kriimustusi ja sinikaid; kerge tervisekahjustuse põhjustamine on endiselt kriminaalkuritegu. Praegu käsitletakse väljaspool perekonda aset leidvat vägivalda haldusõigusrikkumisena, perekonnas aga kriminaalkuriteona.

Interfax-BNS, 07.02.2017, „Vene president allkirjastas koduvägivalda dekriminaliseerimise seaduse“.

Veebruaris allkirjastas president Vladimir Putin Venemaa ja Türgi vahel 2016. aasta 10. oktoobril sõlmitud

Piret Viljamaa

TurkStreami gaasijuhtme ehitamise lepingu ratifitseerimise seaduse. Riigiduuma ratifitseeris lepingu jaanuaris ja Föderatsiooninõukogu veebruaris. TurkStreami projekt näeb ette nelja Lõuna-Venemaal Türgi lääneosaga ühendava 900-kilomeetrise gaasitoru paigaldamist Musta mere põhja. Türgi-Vene suhete madalseisu tõttu lükkusid tähtajad edasi. Projekti teostumine võimaldaks Venemaal tarnida Euroopasse gaasi Ukrainast mööda minnes.

Interfax-BNS, 07.02.2017, „Putin allkirjastas TurkStreami lepingu ratifitseerimise seaduse“.

VENEZUELA. Märtsi lõpul teatas kõrgeim kohus, et võtab seadusandliku võimu üle, leides, et opositsiooni kontrolli all olev Rahvussamblee on kohut solvanud. Rahvussamblee spiiker Julio Borges süüdistas vasakpoolset presidenti Nicolás Madurot riigipöörde korraldamises. Rahvusvahelise kriitika tõttu taganes kohus siiski paari päeva pärast oma otsusest. Rahvussamblee vastasseis presidendile ja kohtuvõimuga on kestnud 2015. aasta detsembri parlamendivalimistest saadik. Rahvussamblee soovib presidenti tagandada, kohus on need katsed aga blokeerinud. Venezuelas kestab majandus- ja poliitiline kriis, riigis kasvab inflatsioon ja eelmise aasta lõpul tekkis sularahakriis.

AFP-BNS, 16.12.2016, „Venezuela ülemkohus blokeeris katse Maduro vastutusele võtta“;

AFP-BNS, 17.12.2016, „Sularahakriis on toonud Venezuelas kaasa rüüstamised ja rahutused“;

AFP-BNS, 30.03.2017, „Venezuela ülemkohus võttis seadusandliku võimu üle“;

Philstar.com, 02.04.2017, „Venezuela high court reverses move to strip congress' power“ - <https://goo.gl/dby5h3>